



**R.P. Leonardii Lessii E Societate Iesu Theologi. In D.  
Thomam De Beatitudine. De Actibus Hvmanis. De  
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censvris.  
Prælectiones Theologicæ Posthvmæ**

**Lessius, Leonardus**

**Lovanii, 1645**

Cap. 10. De impedimento cognationis, affinitatis, & iustitiæ publicæ  
honestatis.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

**Cap. 9. 10. De Sacramento Matrimonij. Dub. 4. 5. D. 1. 373**

circa annum Domini 220. habetur Can. Presbyteris, dist. 27. Presbyteris, inquit, Diaconibus, & Subdiaconibus, & Monachis concubinam habere, seu matrimonia contrahere, penitus interdicimus: contracta quoque matrimonia ab huiusmodi personis, disiungi, & personas ad paenitentiam redigi iuxta sacrorum Canonum definitiōnem indicamus. Et ex Concilio Toletano 2. can. 1. circa annum 534. Caudenum est hi, scilicet Presbyteris, Diaconibus & Subdiaconibus, ne quando sua sponsoris immores, ad terrena nuptias ultra recurrant. Quod si foris facerint, ut sacrilegij rei ab Ecclesia habeantur extranei. Hieron. lib. 1. contra Iouinianum. Certe confiteris non posse esse Episcopū, qui in Episcopatu liberos faciat. Alioquin si inueniatur fuerit, non quasi vir tenebitur, sed quasi adulter damna tati.

153  
Car debet  
diximere.

Hinc patet, iam inde ab initio Ecclesia hoc impedimentum fuisse; idque meritissimum: quia sacer Ordo requirit animum valde purum, caelestē, & quasi Angelicum; ob sublimitatem tanti ministerij, vt inter ceteros docet Chrysostomus tum alibi, tum lib. 3. de Sacerdotio. Matrimonium autē deprimit illum ad voluptates carnales & brutales, variaſque ſollicitudines, & terrenas cupiditates: quae omnia maximē repugnant animi puritati & tranquillitati.

**DUBIUM IV.**

*Vtrum Ordo sacer dirimat matrimonium ratione sui, an solum ratione voti solemnis adiuncti?*

154  
h. patr.  
Eccle-  
ſia con-  
uenientia an-  
nexa eſt  
Ordini sa-  
cro, etiam  
apud Gra-  
cos.

**S**ypono continentiam annexam fuisse Ordini sacro iam inde ab exordio Ecclesia; vt patet ex epist. ad Titum c. 1. v. 8. Oportet Episcopum esse continentem, nempe ab uxorijs amplexibus, vt inquit Hieronymus in hunc locum. Et ex Concilio Carthag. II. can. 2. Omnibus placet vt Episcopi, Presbyteri, Diaconi, vel qui Sacra menta contractant, pudicitia custodes etiam ab uxoribus se abstineant: vt quod Apostoli docuerunt, & ipsa seruauit antiquitas, nos quoque custodiamus. Idem in Ecclesia Graeca per aliquot annorum centuria seruatum est, vt patet ex Hieronymo lib. contra Vigilantium. Quid, inquit, scient Orientis Ecclesia, quid Aegypti, & sedis Apostolice? que aut virginis Clericos accipiunt, aut continentes; aut si uxores habuerint mariti esse desistunt: quod ad vsum scilicet. Idem docet Epiphanius heresi 59. & colligitur ex Concilio Niceno can. 3. vbi prohibet Episcopo, Presbytero, & Diacono ne domi mulierem villam habeant præter matrem, forore, amitam. Vide plura apud Bellarminum & Gregorium à Valentia. His positis:

155  
Ordo irri-  
tat mat-  
rimonium  
non solum  
ratione vo-  
ti, sed etiā  
ratione sui.

Respondeo: Ordinem sacram esse impedimentum dirimens, non solum ratione voti annexi, sed etiam ratione sui; quatenus ipsi Ordini lex Ecclesiastica irritans annexa est. Probatur Primo: Ex Concilio Tridentino sess. 24. can. 9. ibi insinuat matrimonium à Clerico Ordinis sacri cōtractum esse invalidum ob legem Ecclesiasticam; scilicet quæ annexa est ipsi Ordini: à Monacho autem cōtractum esse invalidum propter votum. Vult igitur illud esse ininvalidum, etiam ob aliam causam, quam ob votum; quia ipsi Ordini Ecclesia talem legem imposuit. Secundo: Si quis in ordinatione nollet vovere, & accepto Ordine matrimonium contraheret, contractus esset irritus: ergo ipsi Ordini talis lex irritans annexa est. Tertio: Idem colligitur ex decreto Callisti I. & ex

alii Canonibus, qui non faciunt mentionem voti, sed solum Ordinis.

**DUBIUM V.**

*Vtrum hoc impedimentum sit Iuris diuinis  
an Ecclesiastici?*

**Q**uidam existimat esse Iuris diuini. Ita Ioannes Maior dist. 24. qu. 2. & Iudocus Clichetius lib. de Continentia sacerdotali, cap. 4. & secundum Ecclesiastichis

Sed non videtur dubitandum, quin hoc impedimentum Iure dumtaxat Ecclesiastico sit introducendum; vt communior sententia Doctorum haberetur. Probatur: Si esset Iuris diuini, id esset, vel ratione voti, vel ratione Ordinis.

Non ratione Ordinis: nam nusquam habemus diuinum præceptum, quo ordinati prohibantur ducere vxores. Confirmatur: quia Ecclesia Romana iam à multis seculis permisit Sacerdotibus Græcis vsum uxorum, quas ante Ordinem sacrum duxerant: vt patet Capitulo Cum olim, de Clerico coniugato. Concilium quoque Ancyranum c. 10. dicit Diaconos permisum Episcopi posse uxores ducere, etiam post ordinationem. Et Gregorius I. lib. 1. epist. 42. permittit Subdiaconis, vt vntur uxoribus, quas iam antea duxerant: quamvis ibidem prohibeat eos in posterum ordinari, nisi continentiam vovante. Denique Concil. Trident. satis insinuat tantummodo legi Ecclesiastica tale matrimonium irritum esse.

Sed, neque ratione voti hoc impedimentum est Iuris diuini: quia votum Ordini sacro est annexum ex Ecclesiæ constitutione. Solemnitas quoque voti, qua matrimonium dirimitur, Iure Ecclesiastico est introducta. Hinc sequitur Pontificem in hoc impedimento posse dispensare: quod sapienter fecit.

**CAPUT X.**

*De impedimento cognationis, affinitatis, & iustitia publica honestatis.*

**N**otandum est: Cognitionem esse triplicem: 157  
Carnalem, quæ consanguinitas dicitur: Spiritus triplex,  
talē, quæ oritur ex Baptismo & Confirmatione;  
& Legalem, quæ oritur adoptione.

**DUBIUM I.**  
*Quid sit consanguinitas: & quomodo suis gradibus distinguatur?*

**D**ico Primo: Consanguinitas, est propinquitas sanguinis personarum ab eodem stipe descendenter; vel earum, quarum altera descendit a altera.

Dico Secundo: Consanguinitas distinguuntur per lineas, & linea per gradus. Linea, est ordinata & quoties series personarum sanguine iunctarum: vt filius, pater, plexus, proaous. Estque triplex: Ascendentum, Descendentum, & Collateralium. Ascendentum & Descendentum linea, dicitur linea recta; Collateralium transversa.

Vt autem intelligatur, quo gradu inter se difflent secundum hanc lineas, notandæ sunt tres regulæ. Prima regula sit pro linea recta: Quot sunt lxxiiij personæ

personae in linea recta, totidem sunt gradus uno dempti: exempli gratia, cum in linea data filius, pater, avus sint tres personae, filius est auo in secundo gradu consanguineus, & vicissim avus nepoti: singulæ enim persona tanquam puncta concipiendæ sunt, inter quæ dictæ sunt lineæ seu interuallæ, tanquam singuli gradus: v. g. primum punctum sit pater, secundum filius, tertium nepos: linea ducta inter primum & secundum, erit primus gradus: inter secundum & tertium, secundus gradus: inter tertium & quartum, tertius gradus. Vnde patet filium à patre tantum uno gradu distare, ab auo duobus, à proavo tribus, ab abavo quatuor, à tritoavo quinque. In hac regula consentiunt Iurisperiti cum Canonistis: in frequentibus dissentunt.

**Dux regulae lineæ** Secunda & tertia regula sit pro linea transuersa. Secunda est: Inter personas, que aequaliter distant à communi stipite, quo gradu qualibet eorum distat ab transuerso eo, codè quoque inter se ipsæ distant. Hinc duo fratres sunt in primo gradu, quia tantummodo uno gradu vterque eorum distat à communi parente. Duo fratreles sunt in secundo gradu, quia tantum duobus gradibus distant à communi parente. Horum filii sunt in tertio gradu, quia tribus gradibus absunt à communi principio.

Tertia regula: Quando persone distant inequaliter à communi parente, quo gradu ab illo distat is, qui remotior est, eodem quoque ipsi inter se distant: vt Ioseph & Ismaël sunt in tertio gradu consanguinitatis; quia Ioseph tribus gradibus distat à communi principio, scilicet ab Abraham patre Ismaëlis. Ratio huius regulae est, quia cum consanguinitas nascatur ex conuentientia in sanguine communis principij, fieri nequit ut inter le sunt viciiores, quam secundum distantiam communis principij, in quo primùm sanguine coniunguntur.

Aliter de his sentiunt Iurisperiti: nam ipsorum sententia, duo fratres sunt in secundo gradu: duo fratreles in quarto: duo pronepotes in sexto. Considerant enim ipsi quot gradibus quisque distat à communi principio; iisque coniunctis affirmant totidem quoque inter se distare. Exempli gratia: Quia vterque pronepos distat à communi stipite tribus gradibus, idcirco volunt duos pronepotes inter se distare sex gradibus; nam bis tria sunt sex: pronepotem vero ab altero nepote quinque gradibus, quia pronepos à proavo distat tribus, nepos vero ab eadem persona distat duobus, duo autem & tria sunt quinque. Vide Couarr. 2. parte, cap. 6. §. 6.

Aduerit tamen: Canonica suppurationem esse seruādam in causa matrimonij in vtroque foro; vt notat Couarruius loco citato: Legalē vero, in hæreditatibus & successionibus. In alijs cōtractibus vtraque in suo foro seruanda.

## DVBIVM II.

Quinam gradus Iure naturæ dirimant matrimonium?

**160** **Gradus in Leuitico vetere.** **H**æretici nostri putant omnes gradus, qui habentur Leuitici 18. ita esse prohibitos, vt nullæ in illis cadat dispensatio; ac proinde prohibitos esse Iure naturæ: alios vero non esse ullo modo prohibitos.

Prohibentur autem Leuitici 18. dumtaxat primus, & secundus gradus consanguinitatis. In linea recta, matrimonium patris cum filia, & nepte:

matris cum filio & nepote. In transuersa, fratris cum sorore, & nepotis cum amita, & materterea. Patrui vero & auunculi matrimonium cum nepte ex fratre vel sorore, non vetatur.

Quod vero ad affinitatem attinet: In linea recta vetatur coniugium priuigni cum nouera, & patris cum priuigna eiusque filia, & socii cum nuru. In transuersa vetatur coniugium cum vxore fratri, & cum sorore vxoris viuente uxore, & cum uxore patrui. His positis:

Respondeo & Dico Primo: Nō omnes gradus, prohibiti in Leuitico, sunt ita vetiti Iure naturæ, vt matrimonio irrigit faciant.

Probatur Primo: Genes. 29. Iacob accepit sororem uxoris sua adhuc viuacis, scilicet Rachælem viuente Lia, quod prohibetur in Leuitico, nam est affinis in primo gradu. Neque dici potest id factum dispensatione diuina: nam satis constat fuisse consuetudinem loci, vt duas sorores posset vni viro nubere. Cū enim Laban deceperit Iacob obtrusā Liā pro Rachæle, etiam Rachælem obtulit pro obsequio septennij, & Iacob statim consensit.

Secundo: Exodi 6. Amran pater Moysis accepit Iochabed patrem suum seu patruam, id est, patris sui sororem, vt vox Hebreæ insinuat, & colligi potest ex c. 26. Numerorum v. 59. Atqui hoc coniugium etiam prohibetur in Leuitico.

Tertiò: Coniugium patrui cum nepte non prohibetur in Leuitico, & tamen est in eodem gradu, in quo amita cum nepote, scilicet in secundo: ergo iste gradus Iure naturæ non est prohibitus. Quod confirmatur; quia Abraham duxit neptem suam, scilicet Saram filiam Aram; similiter & Nachor duxit neptem suam Melcham filiam eiusdem Aram: ergo non est contra Ius naturæ.

Quartò: Deut. 25. præcipitur, si quis moritur sine liberis, vt frater eius ducat vxorem reliçtam, vt ex illa semen suo fratri suscitetur: ergo matrimonium cum uxore fratri non est irritum Iure naturæ. Dices: Leuitici 18. prohibetur tale matrimonium, quomodo ergo Deuteronom. 25. præcipitur? Respondeo: In Leuitico prohibetur nudè acceptum, eò quod per se indecens sit nisi per aliquam circumstantiam honestetur. In Deuteronomio præcipitur solùm in certo eventu, nempe dum frater sine liberis obiit, idque ne eius familia prorsus intereat.

Quintò Probatur ex Cap. Gaudenius, de diuotis, vbi Innocentius III. definit infidelium conuersorum matrimonia, que in secundo vel tertio gradu ante conuersionem sunt contracta, non esse dirimenda: tale est inter amitam & nepotem, & inter vxorem patrui & nepotem patrui, quæ vetantur in Leuitico.

Hinc patet non omnes illos gradus Iure naturæ matrimonium irritare. De Iure diuino positivo non est dubitatio, cum hoc ius pertinet ad legem veterem, quod vniuersum per legem novam est abrogatum. Aduertendum tamen: Coniunctionem in his gradibus continere quædam indecentiam, nisi iusta aliqua ratio illam cohonestet: quia consanguineis & affinibus debentur maior quædam reverentia, & verecundia signa, quam alijs: cui reverentia & verecundia non satis congruit aetus coniugalnis, vt recte D. August. lib. 15. de Ciuitate cap. 16. & colligi potest ex ipsa Scriptura.

Dico Secundo: In linea recta irritum est matrimonium Iure naturæ in primo & secundo gradu, quamvis

Nō omnes gradus ve-  
tiri in Le-  
uitico irr-  
itatane Iure  
naturæ maritimo-  
niua.

Est indecens  
contrahere  
in his gra-  
dibus.

1. & 2. gradus linea recta lute naturae irritat matrimonium.

quamvis non sit intrinsecè malum sicut mendacium. In vltioribus gradibus eiusdem linea probabilitas etiam est eodem Iure irritum esse.

Prior pars est communis sententia. Probatur de primo & secundo gradu: quia talis coniunctio repugnat usui matrimonij: nam reuerentia naturalis non permittit ut filius discooperiat turpitudinem matris, aut filia patris. Cuius signum est, quod vix illa natio tam sit barbara, quin ab huiusmodi coniunctione abhorreat. Vnde Romani non permettebant, ut filius una cum patre eodem balneo lauaretur, teste Valerio Maximo. Et Aristoteles de historia Animalium lib. 9. cap. 47. scribit camelos & equos non posse compelli, ut matribus miscerentur.

Hec coniunctio non est intrinsecè mala.

Adiuerte tamen: non esse intrinsecè malum, vt videtur sentire Cajetanus 2. 2. q. 154. art. 9. Nam per dispensationem diuinam, certo carente, posset esse honestum: ut si genus humanum interiret, preter patrem & filium quomodo quidam excusant filias Loth, Genesis cap. 19. v. 32.

Probatur Secundò: Legi finali de Ritu nuptiarum, vbi dicitur, In eum iure genitum committit, qui ex gradu ascendentium vel descendantium uxorem duxerit. Et confirmatur: quia nepotes & neptes sunt veluti filii & filie, cui & auia sunt veluti patres & matres. Vnde similis est irreuerentia cum illis nuptias iniungere.

Tertius aut quartus gradus linea recta etiam lute naturae irritat matrimonium.

Altera Pars est contra Dom. Sotum, qui putat tertium & quartum gradum in linea recta non esse Iure naturae prohibitum. Sed communior sententia Doctorum nobiscum tenet. Probatur ex legi citata, vbi nullus gradus ascendentium & descendantium excipitur. Censet ergo eodem iure esse prohibitos. Et ratio est: Quia etiam linea transuersa censeatur consanguinitas decursu generationum minui, tandemque evanescere; non tamen ita fit in linea recta: nam in hac semper alter respectu alterius habet rationem principij & parentis, alter rationem filij & effectus. Principio autem & parenti summa debetur reuerentia; imo èd maior, quod principium est altius & uniuersalius. Quare Adamo, si inter homines versaretur, summa debetur. Vnde Henoch, ex quo Noë & omnes homines post diluvium, cum venerit in fine mundi, non poterit iniungere connubium: nam omnes sunt eius filiae.

Henoch non potest contra here, & cur.

Dices Primo: Maior est propinquitas sanguinis inter Petrum & neptem ex fratre, quam inter Petrum & eius tritauam: sed matrimonium inter Petrum & illam neptem non esset iure naturae irritum: ergo neque cum illa tritaua.

1. Obiectio.

Respondeo: Esse quidem maiorem propinquitatem, si gradus numeremus, non autem absolute: nam gradus illi sunt diversi generis, vnde non possunt inter se propriè comparari. Absolutè enim maior est propinquitas seu coniunctio inter Petrum & eius tritauam, quam inter Petrum & eius sororem: illi enim habent se ut causa & effectus, hi vero ut duo effectus eiusdem cause.

2. Obiectio.

Dices Secundò: In Leuitico non prohibentur nisi duo gradus linea recta, & Ecclesia solum quatuor prohibet; quod signum est, vltiores non esse prohibitos.

Respondeo: In Leuitico expressè quidem vltiorum graduum non fit mentio, quia censentur eadē lege prohiberi, qua primus & secundus; nam omnes sunt parentes & filii. Ecclesia etiam

vltiorum non meminit, quia nunquam potest incidere casus, vt tritauus, qui est in quinto gradu, possit aut velit iniungere matrimonium cum trinecte.

Dico Tertiò: In linea transuersa irritum est matrimonium Iure naturae in primo gradu, scilicet inter fratrem & sororem: in ceteris non est irritum.

Prior Pars est contra Cajetanum suprà. Et probatur Primò: Genes. 20. Abraham, cum peregrinus esset in Gerarum, dixit Saram esse sororem suam, nempe vt Gerarita nesciret esse eius coniugem: ergo tunc temporis apud Ethnicos communis sensus erat inter fratrem & sororem matrimonium non posse constare. Nec obstat, quod Abraham ibidem rogatus à Rego, quomodo dixisset sororem esse, cùm esset vxor; responderit, Verè soror mea est, filia patris mei, & non filia matris mea, & duxi eam in uxorem: quia soror ibi vocatur consanguinea, scilicet neptis ex fratre; ut docet Iosephus lib. 1. Antiquitatum cap. 12. vel 14. Hieronymus lib. contra Heluidium, & in questionibus Hebraicis, D. Augustinus lib. 22. contra Faustum c. 35. vbi etiam ait, Scripturam testari, consanguincos & consanguineas fuisse antiquitus appellatos fratres & sorores. Sic & consanguinei Domini vocabantur fratres Domini. Sic Isaac in simili casu Rebekam vocabat suam sororem, que tamen erat neptis ex patre, Gen. 26. Simili modo Abraham potuit Saram appellare sororem, etiam si esset neptis ex fratre. Dicit, filia patris mei; scilicet filia Thare, non immediate, sed mediante Aram fratre Abrahame, qui iam obierat. Vnde Auus erat illi loco patris.

Probatur Secundò: Ex D. Augustino lib. 22. contra Faustum c. 35. vbi ait: Ex utroque, vel altero parente natos nepti coniugio non licet, scilicet temporibus Abraham & lib. 15. de Ciuit. cap. 16. inter cetera ait, Consuetudinem & sensum humanum etiam inter Ethnios fraterna connubia abhorere, quamvis peruersis legibus concessa fuerint.

Probatur Tertiò: Quia Ecclesia nunquam legit in hoc gradu dispensasse, nec ullus Sanctorū contraxisse. Quod autem vitio generis humani fratres & sorores contraxerint, factum fuit Deo dispensante ob absolutam necessitatem.

Dices: Thamar cum à fratre vim pateretur, Obiectio dixit fratri, Loquere ad Regem, & non negabit me tibi, 2. Reg. 13. ergo putabat tale connubium fieri posse.

Respondeo: Illam vel fuisse ignorantem legis diuinæ; vel hoc astu vim auertere voluisse. Certissimum enim est tale matrimonium fieri non posuisse, non solum ob legem naturae, sed etiam ob legem diuinam positivam tunc obligantem, & grauissimam penam munitam.

### D U B I U M III.

Quinam gradus consanguinitatis absolute diriment matrimonium, sive Iure naturae, sive Ecclesiastico?

Respondeo: Omnes consanguinitatis gradus usque ad quartum gradum inclusuè absoluè dirimunt matrimonium. Patet hoc ex Conclilio Magno Lateranensi cap. 50. Prohibito copula coniugalis quartum gradum consanguinitatis & affinitatis de cetero non excedat: quoniam in vltioribus gradibus ita non potest absque gravi dispendio huicmodi

164  
Omnes dicimur  
usque ad quartum inclusuè  
prohibita

iii iii

prohibitio generaliter obseruari. Vbi aduerte: Olim prohibita fuisse coniugia usque ad septimum gradum; vi patet ex multis Canonibus 35. quæst. 2. Sed Concilium ob grauissimas causas reduxit ad quartum. Post quartum enim, ob vita breuitatem, sèpè non cognoscuntur consanguinei. Vnde fiebat, ut sèpè in gradibus prohibitis, vel ex negligencia, vel ex ignorantia, contraheretur. Hinc scandala & lites.

Papa dicit  
penitus in  
linea recta  
non trans-  
uerfa.

Ex dictis sequitur Pontificis in linea recta consanguinitatis non posse dispensare. In linea transversa posse, præterquam in primo gradu. Hæc de consanguinitate.

nitas non parit affinitatem; id est, persona, quæ mihi est affinis, non potest mihi alios affines accersere.

## DVBIVM V.

Quo gradu dirimit affinitas  
Matrimonium?

Dico Primo: Affinitas, quæ ex actu coniugalium, vel ex matrimonio rato nascitur, est impedimentum dirimens usque ad 4. gradum, quæ in linea recta, siue in transversa. De priore, quæ est ex actu coniugali probatur ex Capitulo quatuor. Non debet, de Consanguinitate & affinitate, quod gradum acceptum est ex Concilio Lateranensi cap. 50. Itē 35. qu. 3. sunt multi Canones hac de re. Altera pars, scilicet de Matrimonio rato non consummato, probatur ex Capitulo Si quis despousauerit, & quatuor sequentibus 27. qu. 2.

Dico Secundo: Affinitas, quæ ex fornicatione nascitur, dirimit matrimonium post Concilium Trident. tantummodo usque ad secundum gradum inclusiæ. Patet ex Concil. sess. 24. cap. 4. Sed quia Concilium solùm dicit, Matrimonium non dirimi usque ad ultra secundum gradum per idem affinitatem, dubium secundum esse poterat, utrum saltem impeditur. Vnde Pius V. explicuit in 3. & 4. gradu per hanc affinitatem matrimonium non impeditur; ut docet Nauatus cap. 22. nu. 43.

His addit: Etsi vir cognoscat consanguineam vxoris in 3. vel 4. gradu, non impediti petitionem debiti, ut respondit facultas Salmanticensis & Complutensis, teste Vivaldo, & colligi utique potest ex Concilio Trident. suprà, vbi Concilium ex fornicatione noluit nasci impedimentum ultra secundum gradum ad contrahendum. Vnde sequitur, neque etiam nasci impedimentum ad petendum debetur. Quando enim affinitas non repugnat matrimonio contrahendo, non potest etiam eius usui repugnare, si matrimonio superueniat.

Petet: Quid si Petrus cognoscat consanguineam Catharinæ in 1. vel 2. gradu, penitus ignorans esse eius consanguineam, nasciturne impedimentum respectu Catharinæ?

Respondeo: Nasci indubie ad contrahendum cum Catharina matrimonium: non tamen ad petendum debitum si iam erat eius vir, ut docet Castro lib. 2. de Potestate legis penalis cap. 14. Paludanus dist. 34. qu. 1. Victoria qu. 288. Sotus dist. 36. art. 2. Ratio est; quia in hoc casu non posse petere debitum, est pena incestus: Nemo enim priuari potest iure in re quam possidet, nisi ob culparam: atque hic non est culpa incestus, sed solùm fornicationis vel adulterij. Impedimentum autem ad contrahendum potest nasci etiam sine culpa; quare cum hic orta sit affinitas, non potest contrahere. Confirmatur à simili: Si vir in necessitate baptizat filium vxoris suæ, non prohibetur petere debitum: tamen si esset concubina, non posset contrahere matrimonium cum illa, ob spiritalem cognitionem.

## DVBIVM VI.

Quinam gradus affinitatis Iure naturæ efficiant  
Matrimonium irritum?

Dico Primo: In primo gradu affinitatis linea rectæ valde probabile est Matrimonium esse

169  
Quid Aff.  
nitatis.

R Espondeo: Affinitatem propriè esse propinquitatem ex copula carnali prouenientem. Adde, vel ex iure propinquio ad copulam.

Dico, Ex copula carnali: quia generatim ex omni copula, etiam fornicularia nascitur. Copulam voco actum consummatum, qui per se talis est, vt ex eo possit sequi generatio. Vnde ex copula sterilium nascitur affinitas, non tamen ex copula frigidoru.

Addo, Vel ex iure propinquio ad copulam: nam ex matrimonio rato, non consummato, nascitur etiā vera affinitas; ut dicunt declarat Pius V. Antea tamen à plerisque Doctoribus non vocabatur affinitas, sed impedimentum iustitia publica honestatis. Rectius tamen vocatur affinitas; tum quia passim apud omnes censetur affinitas contrahi per ipsum matrimonij contractum; nam statim post contractum, nominibus affinitatis se mutuo compellant vir & consanguinei vxoris, vir & consanguinei viri: tum quia per ipsum contractum vir & mulier sunt una caro, quasi in habitu; atque ratione cojunctionis in unam carnem nascitur affinitas: tum quia non minus dirimit Matrimonium, quam si copula accessisset: tum denique, quia Concilium Trident. sess. 24. restringit impedimentum iustitia publica honestatis ad primum gradum; hoc autem impedimentum se extendit usque ad quartum.

Notandum Primo: Quosdam addere huic definitioni, Omni carent parentela. Sed hæc particula non est necessaria, immo potius obscurat definitiōnem: potest enim affinitas superuenire consanguinitati; ut si frater committat incestū cum sorore, erit affinis alteri sorori, & matri, & cæteris usque ad quartum gradum.

Notandum Secundo: Ad cognoscendos gradus affinitatis: Contrafieri affinitatem inter virum & consanguineos vxoris, vel mulieris cognitis carnaliter; & contraria, inter vxorem & consanguineos viri, idque in eo gradu quo erant consanguinei: v. g. si Petrus cognovit Catharinam, consanguinei Catharinæ in primo gradu, sunt Petro affines in secundo; & consanguinei Catharinæ in secundo, sunt Petro affines in secundo gradu, & vicissim.

Notandum Tertiò: Olim si defuncto coniuge alter imbat secundas nuptias, nascibatur secundum genus affinitatis, scilicet inter consanguineos defuncti, & alterum coniugem cum quo superstes contrahebat. Si tertio contrahebat, nascibatur tertium genus affinitatis. Verum hic modus contrahendi affinitatem sublatu est per Concilium Magnum Lateranense cap. 51. Vnde modo affi-

166  
Affinitas  
non caret  
parentela.

Regula ad  
cognoscen-  
dos gradus  
affinitatis.

Affinitas  
iam non  
parit affi-  
nitatem.

167  
Affinitas  
ex coni-  
gio dirimi  
vique ad  
quatuor

168  
Affinitas  
ex fornicatione  
dirimi  
vique ad  
secundum  
gradum.

Nec ultra  
impedit  
delicti pe-  
titionem.

169  
Quale nasci-  
tur impe-  
dimentum,  
si nesciat  
esse con-  
sanguinei.

170

**Primus** esse irritum Iure naturæ. Vbi nota: In hoc primo gradu affinitatis, esse hos; vitricum & priuignam, nouercam & priuignum, sacerum & nurū, iuritat iure scorum & generum.

Probatur Primò: Prioris ad Corinthios 5. v. 1. Auditur inter vos fornicatio, & talis fornicatio, qualis nec inter gentes; ita ut vxorem patris sui quis habeat. Vbi Apostolus insinuat esse contra legem naturæ.

Probatur Secundò: Leuitici 28. talia matrimonia punitur peñam mortis, sicut patris cum familia, matris cum filio, avi cum nepte, fratris cum sorore, quæ suprà diximus esse Iure naturæ irrita: cætera leuioribus peñis punitur.

Probatur Tertiò: Quia nunquam auditum est Ecclesiast in his gradibus linea rectæ dispensasse. Neque in lege veteri vlla exempla Sanctorum existunt.

**Dico Secundò:** In primo gradu affinitatis linea transuersa non est irritum Iure naturæ matrimonium, multoque minus in secundo & tertio. Vbi aduerte: In primo gradu linea transuersa, esse v. g. Petrum, & vxoris eius sororem; item vxorem Petri, & fratrem Petri.

Probatur Primò: Deuteron. 25. præcipitur, vt frater ducat vxorem fratris sui defuncti sine liberis. Genes 38. Iudas dedit Thamar duos filios suos successiue maritos. Genes 29. Iacob accepit duas sorores.

Dispens-  
runt in eo  
Pontifices.  
**Probatur Secundò:** Quia sapè à Pontifici- bus est dispensatum. Alexander V. I. cum Ema- nuele Rege Portugallie dispensauit, vt duas so- rores filias Regum Catholicorum successiue ha- beret. Iulius II. cum Henrico VIII. vt Catharina- nam filiam Ferdinandi vxorem fratris Arcuri si- ne liberis defuncti. Innocentius III. dispensauit cùm Liuonibus, vt manerent cum vxoribus fra- trum, quas in infidelitate acceperant; vt patet Capitulo finali, de Diuinity.

Nec obstat, Quod Matthei 14. v. 4. Ioannes dicebat Herodi, Non licet tibi habere vxorem fratris tui: nam frater viuebat, vt refert Hieronymus in hunc locum; vna autem non potest simil esse vxor duorum. Deinde, et si fuisset mortuus frater, non tam licuisset propter legem veterem Leuitici 18. Nam frater reliquerat semen ex Herodiade, puellam saltatricem; vt, testatur Chrysostomus homil. 49. in Matth. Solum autem poterat frater accipere vxorem fratris defuncti, quando ille abs- que liberis defunctus erat.

#### DVBIVM VII.

Vtrum cognatio spiritualis, que nascitur ex baptismo, vel confirmatione, sit impedimentum dirimens, & inter quos?

**R**espondeo: Hec cognatio est impedimentum dirimens inter baptizantem, confirmantem, & suscipientem ex vna parte, & baptizatum, confirmatum, eiusque patrem & matrem ex altera parte: non autem inter alios. Patet hoc ex Concio- lio Trident. sess. 24. cap. 2. de Reformatione matrimoni, vbi cognatio spiritualis restringitur ad pater- nitatem & compaternitatem. Confraternitas omnino tollitur, qualis est inter baptizatum, & filios ba- ptizantis vel suscipientis. Paternitas vero & compa- ternitas ex parte tollitur, scilicet inter baptizantis

vel suscipientis coniugē, aut concubinam ex vna parte, & baptizatum eiusque consanguineos ex altera parte. Vide multos Canones hac de re 30. qu. 1. & in tit. de Cognitione spirituali. Ratio horum omnium est: quia sicut decuit, ut cognatio carna- lis ob reuerentiam consanguineis debitam, & ad amicitias propagandas dirimeret matrimonium: ita etiam decuit, ut cognatio spiritualis dirimeret matrimonium; cum illæ causæ hic quoque lo- cum habeant.

Petes: vtrum hoc impedimentum contrahatur ex baptismo minus celebre in extrema necessita- te collato?

**R**espondeo: Hoc impedimentum omnino con- trahi ex tali baptismo, non solùm inter baptizan- tem & baptizatum, sed etiam inter leuantem & baptizatum, eiusque parentes: quod est contra Sotum. Ratio est: quia hoc impedimentum diri- mens nascitur ob Sacramentum, non ob eius so- lemnitatem. Nam ratione Sacramenti non solùm baptizans, sed etiam leuans fit parens spiritualis infantis.

Aduerte: In hoc impedimento quod ortum est ex baptismo dato in extrema necessitate, iuxta So- tum, posse Episcopum dispensare ad matrimoniu- contrahendum, quando non esset facillimus ad Vrbem transitus.

#### DVBIVM VIII.

Quandonam à Patrinis contrahatur hec affinitas?

**R**espondeo: Hanc affinitatem non contrahi à Patrinis dum portant infantem, vel etiam dum tenent in Catechismo: sed, cùm tenent eum quando actu baptizatur; vel cum leuant eum de sacro fonte, iuxta communiorē sententiam. Nec refert an respondeant nomine infants, an non. Quod est contra Hostiem.

Petes Primò: Quot possint esse Patrini?

**R**espondeo: Ad summum duo, iuxta Tridentinum suprà. v. g. vnus & vna. Vnde maritus & vxor possunt eandem prolem suscipere. Neque E- piscopus potest dispensare ut loco viñus viri & viñus mulieris, duo viri suscipient, vel duæ mu- lieres; ut refondit Congregatio Cardinalium. Vide quæ diximus q. 67. a. 7. & 8. de Baptismo.

Petes Secundò: An ista cognatio possit con- trahi per Procuratores?

**R**espondent plerique non posse contrahi. Vnde Quidam quando Princeps aliquis per procuratorem suscipit infantem, Principē non contrahere cognitionem, sed procuratorem ipsius, qui tangit vel leuat. Ita contrahi per Couarruias 2. p. de Sponsalibus cap. 6. §. 4. n. 6. Procura- Siluester V. Matrimonium. 8. quæst. 7. §. 14. Soto dist. 24. quæst. 1. art. 2.

Contraire tamen est tenendum cum Panor- Verius af- mitano in Cap. Veniens, de Cognitione spirituali: firmatur. quia Congregatio Cardinalium instituta ad ex- plicandum Concilium Tridentinum, respondit eum qui leuat, aut tenet procuratoris nomine, nullam contrahere cognitionem spiritualis. Quod sanè multo magis rationi est consentaneum: quia procurator non agit suo, sed Principis nomine. Vnde Princeps censetur leuare; sicut in contra- hendis sponsalibus & matrimonio fieri videmus.

## D V B I V M I X.

Vtrum cognatio legalis sit impedimentum dirimens, & quoniamque?

175  
Quid Le-  
galis co-  
gnatio.

Quid Ad-  
optio, &  
quorum.

Adoptio  
perfecta &  
imperfe-  
cta.

176  
Adoptio  
dirimit in  
linea recta  
vsque ad  
4. gradum.

Probabile  
est, quod  
solum vsq.  
2. gradum,

Inter quos  
dirimit  
in linea  
transversa.

177  
Impedi-  
mentum  
hoc in qui-  
boldam sit  
perpetuum,  
in quibus  
dam tem-  
porale.

**N**otandum est: Cognitionem legalem esse vinculum, quod nascitur ex adoptione. **A**doptio autem est assumptio legitima persona extranea in filium vel filiam. Iure enim Gentium concessum est, ut qui liberos non habent, possint in sterilitate solatum, aliquos in liberos assumere. Quod postea etiam concessum est ijs qui liberos habent. Castratis & frigidis non conceditur: quia quos natura fecit Matrimonio ineptos, noluit Ius facere parientes. Femina quoque non conceditur, nisi interdum ex priuilegio. Neq; etiam illi, qui ex parte non superat adoptandum, faltem annis 18.

**A**doptio generatim est duplex. Quaedam est imperfecta & perfecta, diciturque tantum **A**doptio. Hæc sit auctoritate Magistratus. Non transfert adoptatum in potestatem adoptantis, nec facit succedere ab intestato. Altera est perfecta, & vocatur **Arrogatio**, sicut rescripto Principis, transfert quoque Arrogatum in potestatem Arrogantis, facitque Arrogatum succedere ab intestato, ita vt Arrogator non possit eum priuare legitima. Vide Siluestrum verbo **A**doptio. & **Institutione de Adoptionibus**. tit. 11. & ff. eodem titulo. His notatis:

**R**espondeo: Cognitionem legalem dirimere Matrimonium. Primo quidem in linea recta usque ad 4. gradum descendentium; id est, inter adoptatorem & adoptatam, eiusque adoptata posteros, usque ad 4. gradum, non tamen ascendentium. Tenet Palud. dilt. 42. q. 1. conclusione 6. Siluestrum **M**atrimonium, 8. §. 8. Nauar. cap. 22. nu. 45. & alij.

**A**duerte tamen: Probabile est post Concilium Trident. hoc impedimentum solum dirimere usque ad 2. gradum inclusuè, sicut cognitione spiritualis. Ita quidam Doctores Salmantenses, & Henriches lib. 2. de Matrimonio c. 12. Quod Confirmatur; Quia si cognitione spiritualis, quæ maius est vinculum & insolubilium, dirimit solum usque ad 2. gradum; cur non idem dici queat de cognitione legali, quia similis est cognitioni spirituali? præsertim cum non habeamus Canonem, quo contrarium exprimatur?

**S**ecundo vero, Dirimit in linea transversa matrimonium inter filios naturales adoptantis, & cū qui perfectè est adoptatus; id est, arrogatum.

**T**ertiò autem, Hæc cognatio per modum cuiusdam affinitatis dirimit inter adoptatum & conjugem adoptantis, quæ illi est veluti nouerca: & inter adoptantem & conjugem adoptati, quæ illi est instar nurus.

**N**otandum est Primo: In linea recta hoc impedimentum esse perpetuum, quamvis moriatur alter, vel filius emancipetur, vel adoptio dissoluitur. Perpetuum quoque est inter coniugem adoptantis & adoptatum, inter coniugem adoptati & adoptantem, vt expresse habemus legе **Adoptio**, ff. de Ritu nuptiarum. Verum inter filios naturales adoptantis & adoptatum est impedimentum temporale; nempe quamdiu filii naturales sunt sub patria potestate, vel certè quamdiu ipse adoptatus sub ea est. Vnde si filii naturales emancipentur, vel emancipetur adoptatus, vel si adoptans moriatur, possumt inter se contrahere; vt colligitur Capitulo ynico **De cognitione legali**:

¶bi Nicolaus I. sic ait; Si qua per adoptionem nabi  
foras esse caperit, quamdiu durat adoptio, inter me &  
ipsam nuptia consister non possunt: intellige nisi alter  
emancipetur; vt patet ex Capitulo Per adoptionem, 30. quæst. 3.

**N**otandum Secundò: Etsi isti gradus non ex-  
primantur Iure Canonico; tamen Iure Civili ha-  
bentur expressi, quod ferè hac in parte à Canonico  
est receptum: vt patet Capitulo **Diligere**, 30. q. 3.  
& etiam ferè receptum est Ecclesiæ confuetudine.

**P**etes: Vtrum inter adoptatum & filiam ille-  
gitim adoptantis censeatur esse hoc impedimen-  
tum durante adoptione?

**R**espondeo: Non censeri esse impedimentum. Non est  
Ratio est; quia illegitima non est in patria pote-  
state. Ita Innocentius IV. Hostiensis, & alij, quos  
refert & sequitur Fumus V. **M**atrimonium, §. 18.  
estque sententia communis teste Nauarro cap. 22.  
nu. 44. Pari modo, nullum est impedimentum in-  
ter duos adoptios; vt docet idem Fumus n. 19.

## D V B I V M X.

Vtrum impedimentum iustitia publica hone-  
statis matrimonium dirimat?

**R**espondeo: Impedimentum iustitiae publicae  
honestatis dirimit matrimonium: vt patet ex  
varijs Canonibus. Impedimentum autem hoc secú-  
dum quidam nascitur tripliciter. Quod ad Primū,

Notandum est Primo: Sicut ex copula carnali, &  
ex matrimonio rato nascitur affinitas inter virū &  
confanguineos vxoris, inter vxorem & confan-  
guineos viri: ita ex contractu sponsalium inter  
sponsum & confanguineos sponsæ nascitur quidam  
simile affinitati, veluti quādam affinitatis  
inchoatio, quam vocat iustitiam publica honestatis,  
vel publicam honestatem: postulat enim honestas, vt  
non iungaris matrimonio cum forore tuæ sponsæ.

**N**otandum Secundò: Etsi olim hoc impedi-  
mentum nascetur ex sponsalibus inualidis, &  
dirimeret usque ad 4. gradum inclusuè: post Cō-  
cilium tamen Tridentinum solum nascitur ex sponsa-  
libus de futuro validis, & tantum in 1. gradu  
dirimit. Statuit itaque Concilium sess. 24. cap. 3. Solum ex-  
vt si contraxeris sponsalia cum aliqua, nunquam  
possis cum eius forore, matre, vel filia contrahere,  
etiam si sponsa tua moriatur; nec ipsa cum patre,  
fratre, vel filio tuo possit contrahere: possit tamen  
cum tuo nepote qui est in 2. gradu, ad quem hoc  
impedimentum iam non extenditur.

Quidam, inter quos Couarru. 2. parte, cap. 6. Si ea sunt  
§. 2. putant hoc impedimentum etiam nasci ex irrita de-  
sponsalibus irritis, quæ tantum defectu consensu  
interioris irrita sunt, & in foro externo præsumuntur  
valida. Sed verius videtur non nasci: nam  
huiusmodi sponsalia reuerâ sunt iuncta quan-  
uis in foro externo valida præsumuntur. Concilium  
autem non vult illud nasci ex sponsalibus  
inualidis, quacumq; ratione inualida sint; vt patet  
ex verbis Concilij.

Ex conditionatis sponsalibus ante conditionē  
impletâ nō nascitur hoc impedimentū. Comple-  
ta tamen conditione nascitur, quia sponsalia sunt  
valida. Patet ex Capitulo ynico de Sponsalibus.

Quod ad secundum: nascitur id ex matrimonio  
clandestino post Concilium Tridentinum contra-  
et. Ratio est: quia illi contractus non habeat  
monio clandestini-  
tamen

178

1. Nascitur  
ex sponsa-  
libus.

debent ea

esse valida

ficta con-

senus.

Si sunt co-  
ditionata.

ficta con-

senus.

<sup>g.</sup> Nascitur  
ex matri-  
monio  
præsum-  
pto.

tamen habere vim sponsalium, vt dicuntur déclarasse Cardinales qui interpretando Concilio præsunt. Contrarium tamen non est improbatum, si verba Concilij expendantur, quamdiu illæ declarations non sunt authenticæ emissæ in lucem.

Quo ad tertium: Nascitur id ex matrimonio præsumpto in facie Ecclesiæ contracto. Ita Couar. cap. 6. §. 2. nu. 2. & Nauarrus cap. 22. nu. 57. vbi dicit Pium V. id declarasse. Vnde quod idem Nauarrus numero sequenti ait hoc impedimentum non nasci ex matrimonij contractis inter consanguineos & affias intra gradum prohibutum, aut cum initiato sacrâ, aut cum Religioso, quia sunt inualida; vel verum non est, cùm repugnet ei quod ante dixit: vel debet intelligi de huiusmodi matrimonij clandestinæ contractis; vt infra insinuat.

## CAPVT XI.

## De impedimento Criminis, Disparitas cultus, Violentia, &amp; Ligaminis.

## DVBIVM I.

Vtrum sit aliquod crimen, quod irritat Matrimonium?

<sup>179</sup>  
Primum  
crimen.

R Espondeo: Esse quædam crimina, quæ matrimonium irritant, idque in tribus casibus. Primus est: Si vxor tua, cum alio confipiet in tuâ mortem, vt possint simul contrahere, & ex illorū machinatione mors sequatur; tunc enim inter eos nullo modo potest constare matrimonium, quamvis non intercesserit adulterium. Idem dicendū, si maritus in mortem vxoris conspiret cum alia; Patet Capitulo Laudabilem, de Conuersione Infidelium. Hoc impedimentum statuit Ecclesia ad tollendas occasiones occidendi coniuges.

Crimen hoc debet fieri veriusque consentiu. Et animo contrahendi.

Secundum crimen.

Tertium crimen.

Duo autē hic sunt notanda. Alterum est, occasionem debere fieri vtriusque conspiratione. Si enim alterius tantum machinatione fiat, altero nesciente, non irritat matrimonium; vt patet ex Capitulo citato, nisi interuererit adulterium, vt statim dicetur. Neque sufficit, si alter post factum ratum habeat; quia rati-habitus illa non est causa actus. Sufficit tamen consilium & iussio: quia hęc concurrunt ad opus. Alterum est, vt occisio fiat animo contrahendi: si enim alio fine fiat, non impedit; vt rectè Glossa in Capit. Super hoc, De eo qui duxit; quam sequuntur communiter Doctores contra Caietanum verbo Matrimonij impedimenta, Capu 5.

Secundus casus est: Quando alter coniux adulterium committit cum alio; & vt possit cum eo contrahere, interficit suum coniuge, eti adulterio ignorante. Similiter si adulterio interficiat maritum adulteræ in eum finē, eti ipsa non consentiat. Patet Capitulo Super hoc, De eo qui duxit.

Tertius casus est: Adulterium cum coniuge alterius scienter committere, & contrahere matrimonium cum eo ante mortē coniugis, vel dare fidem de contrahendo per verba quæ ex se ad sponsalia sufficient. Ita habemus Capitulo Significati. & Capit. Ex literis, De eo qui duxit. Quod

si non sit verè coniux, licet putetur esse, non incurrit hoc impedimentum. Similiter si detur fides, aut contrahatur matrimonium secundum sine adulterio interveniente: debet enim vtrumque adesse, idque ante mortem coniugis. Vnde si puella probabilitate ignoret Petrum esse coniugem alterius, quamvis adulterium cum eo committat, & contrahat cum eo, vel vtrō citroque dent fidē de contrahendo in futurum, nō nascitur hoc impedimentum; nisi illa, postquam cognoverit Petrum habere vxorem, rursus cum eo adulterium committat. Ita Nauar. & alij Doctores ex capitulis citatis. Quod si ipsa post cognitionem non cōmisserit amplius adulterii, tenebitur Petrus mortua vxore cam ducere, si ipsa velit; vt habetur Capitulo Propositum, De eo qui duxit in matrimonium. Et ratio est: quia ex parte pueræ fuerunt valida sponsalia, & sub spe futuri matrimonij bona fide concessit vsum corporis.

## DVBIVM II.

Vtrum Disparitas cultus sit impedimentum dirimens?

R Espondeo, & Dico Primo: Disparitas cultus <sup>180</sup> est impedimentum dirimens: nempe inter baptizatum & non baptizatum. Est communis sententia Theologorum & Canonistarum, qui id inter baptismatum & non baptizatum tradunt. Sed difficultas est, quo iure id fiat.

Dico Secundo: Matrimonium per hoc impedimentum non dirimitur Iure naturæ, neque diuinæ, sed uno positivo, neque Ecclesiastico scripto, sed Iure Ecclesiastico consuetudine recepto.

Non Iure naturæ: nam multa extant Sanctorum exempla, qui cum infidelibus contraxerunt. In lege veteri Genes. 41. v. 50. Ioseph accepit uxori filiā Phutipharis sacerdotis idolorum. Moyses filiā Iethro Exod. 2. v. 22, & Äthiopissā Numer. 12. v. 1. David filiam Régis Gessur 2. Reg. 3. v. 3. Esther nupsit Assuero, lib. Esth. c. 2. In novo testamento, Monica S. Augustini mater habuit virum gentilem; & Clothildis nupsit Clodouco Regi Francorum ethnico. Imò huiusmodi coniugia olim erant frequentissima; vt testatur D. Augustinus lib. De fide & operibus, cap. 19. Ratio est: quia talis coniunctio non est contra matrimonij finem: potest enim ex ea proles suscipi, & etiam aliquo modo in Religione enutriri.

Non etiam Iure divino: quia tale nullum Ius extat, præsertim in lege noua: Etsi enim in lege veteri Deus prohibuerit Iudeis matrimonia cum infidelibus, vt patet Deuter. 7. & 3. Regum 11. Tamen hoc præceptum, quatenus irritabat matrimonium, erat iudiciale, non morale; ac proinde una cum legi veteri abolitum. Quod patet, quia solum prohibebat matrimonia cum infidelibus habitantibus in terra Chanaam, quos Deus volebat omnino deleri; non autem cum gentibus remotoribus, vt Persis, Medis, Chaldæis, Ägyptijs, illis tantum Ägyptijs exceptis, qui in terra Chanaan habitabant, de quibus Esdra lib. 1. capite 9.

Dices: 1. ad Corinth. 7. v. 39. Apostolus ait, Si dormierit vir eius, cui vult nubat, tantum in Domino: id est, cum Christiano; vt Theodoretus & Anselmus, in hunc locum.

Respondeo: